

Vilhelms Munters

Publicēts: 25.06.2021.

25.07.1898. Rīgā – 11.01.1967. Rīgā

1915. g. beidza Rīgas Biržas komitejas komercskolu un 1925. g. – Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultāti.

No bēgļu gaitām Krievijā 1918. g. atgriezās Rīgā. 1919.–1920. g. dienēja Igaunijas armijā, bija Cēsu, Narvas un Pleskavas kauju dalībnieks. Pēc atbrīvošanas no dienesta atgriezās Latvijā. No 1920. g. decembra ārlietu dienestā: strādāja vairākās ministrijas nodaļās, Baltijas valstu nodaļas vadītājs (1925–1931), Administratīvi-juridiskā departamenta direktors (1931–1933), Ārlietu ministrijas ģenerālsēkretārs (1933–1936).

Ministru prezidents Kārlis Ulmanis 15.05.1934. izdarīja valsts apvērsumu un nodibināja autoritatīvo režīmu: apturēja Satversmi, pārtrauca Saeimas darbību, aizliedza visas politiskās partijas. Arī V. Munters aktīvi piedalījās valsts apvērsuma norisēs. Līdz 11.04.1936. K. Ulmanis bija ministru prezidents un ārlietu ministrs, pēc tam – valsts un ministru prezidents. Viņš iecēla V. Munteru par ārlietu ministru.

Ārlietu ministrs: 16.07.1936. – 21.06.1940.

Ārlietu resoru V. Munters vadīja 3 gadus un 11 mēnešus.

V. Muntera laikā:

Latvija pievienojās 16 kolektīvajām konvencijām, to vidū 06.11.1936. Londonas protokolam par zemūdeņu darbību kara laikā pret tirdzniecības kuģiem;

noslēdza 3 daudzpusējos līgumus ar Igauniju un Lietuvu par klīringu izmaksām, vienotiem čeku un tratu likumiem;

noslēdza 31 līgumu, vienošanos un protokolu ar 14 valstīm. Ar PSRS – 09.04.1937. papildu vienošanos par konfliktu izmeklēšanu un izšķiršanu uz abu valstu robežas un 05.10.1939. savstarpējās palīdzības paktu, tā saukto „bāzu līgumu”. Berlīnē, Vācijā, 07.06.1939. parakstīja Neuzbrukšanas līgumu un 30.10.1939. Rīgā – Konvenciju par vācu tautības Latvijas pilsoņu pārvietošanu uz Vāciju

Tautu Savienības XVII pilnsapulcē Latviju 02.10.1936. ievēlēja par Tautu Savienības Padomes nepastāvīgo locekli. V. Munters bija Latvijas delegācijas priekšsēdētājs trijās Tautu Savienības pilnsapulcēs (1936–1938) un 26.06.1937. ārkārtējā sesijā. Laikā no 1937. g. līdz 1939. g. V. Munters piedalījās Padomes sēdē (1937. g. janvārī) un 4 Padomes sesijās. Bija 101. sesijas priekšsēdētājs (1938).

V. Munters 1937. g. vadīja Latvijas delegāciju Lielbritānijas karaļa Džordža VI kronēšanas svinībās; kā Latvijas pārstāvis piedalījās 1939. g. Igaunijas valsts neatkarības svinībās. 1937. g. ieradās oficiālās vizītēs pie Francijas un Somijas ārlietu ministriem, bet 1938. g. – pie Lielbritānijas ārlietu ministra. Piedalījās Baltijas valstu ārlietu ministru konferencēs Kauņā un Tallinā, kā arī 3 reizes organizēja konferences Rīgā (1936., 1938., 1940.). V. Munters 1937. g. un 1939. g. bija darba vizītē PSRS; 1939. g. – Vācijā.

Ministru kabinets 08.11.1938. sēdē nolēma izdarīt grozījumus Ārlietu ministrijas struktūrā. Nodibināja Līgumu departamentu ar Juridisko un Saimniecisko līgumu nodaļu. Sakarā ar līgumslēgšanas funkciju nodošanu Līgumu departamentam Administratīvi-juridisko departamentu pārdēvēja par Administratīvo departamentu, bet Politiski-ekonomisko departamentu – par Politisko departamentu.

1938. g. aprīlī sakarā ar Austrijas iekļaušanu Vācijā slēdza Latvijas sūtniecību Vīnē. Vācijas agresīvās ārpolitiskās un militārās darbības dēļ 1939. g. nācās slēgt sūtniecības Albānijā, Dienvidslāvijā, Čehoslovākijā un Polijā. 1940. g. aprīlī iecēla sūtni Turcijā ar rezidenci Bukarestē. Slēdza 22 konsulārās pārstāvniecības 13 valstīs. Nodibināja 9 konsulārās pārstāvniecības 8 valstīs.

1938. g. jūnijā Latvijas valdība nopirka pastāvīgās delegācijas pie Tautu Savienības mītnei nekustamo īpašumu *Avenue de la Paix* 5 Ženēvā. Latvijas sūtņa Vācijā rezidencei Berlīnē 1939. g. jūlijā iegādājās atsevišķu namu *Einemstrasse* 5. Latvijas valsts īpašumā esošos sūtniecību namus no Finanšu ministrijas bilances 11.11.1938. Ārlietu ministrija pārņēma savā bilancē.

Pēc PSRS valdības ultimāta 16.06.1940. V. Munters kopā ar pārējiem Ministru kabineta locekļiem demisionēja. Viņš turpināja vadīt ārlietu resoru līdz 21.06.1940., kad to pārņēma okupācijas varas ieceltais ministru prezidents un ārlietu ministra pienākumu pagaidu izpildītājs Augusts Kirhenšteins.

Pēc ārlietu resora nodošanas padomju represīvās iestādes V. Munteru 16.07.1940. piespiedu kārtā aizveda uz Voronežu, PSRS, kur 26.06.1941. apcietināja. Dažādos laikposmos bija ieslodzījumā Voronežas, Saratovas, Ivanovas cietumā. 1942. g. septembrī izmeklēšanu apturēja, jo represīvās iestādes V. Munteru uzskatīja par kara laikā internēto personu. 1952. g. februārī izmeklēšanu atkal atsāka. Sevišķās apspriedē 16.04.1952. pieņēma ārpustiesas lēmumu par V. Muntera ieslodzīšanu cietumā uz 25 gadiem. 1954. g. augustā priekšlaicīgi atbrīvoja no Vladimiras cietuma, atstājot nometinājumā Vladimīrā

V. Munters 1959. g. atgriezās Latvijā. Dzīvoja Rīgā, bija žurnāla „LPSR Zinātņu Akadēmijas Vēstis” līdzstrādnieks un Latvijas komitejas kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs loceklis. Publicēja apcerējumus padomju okupācijas režīmam vēlamā garā par Latvijas pirmā neatkarības laika diplomātiju un diplomātiem, kritizēja viņu turpmāko darbību pēc 1940. g. Rietumvalstīs. Mira Rīgā 69. mūža gadā.

<https://www.mfa.gov.lv/lv/ministri-un-arlietu-dienesta-vaditaji-1918-1991/vilhelms-munters>